Kulturutskottets betänkande 1986/87:22

om lag om fritidsbåtsregister, m. m. (prop. 1986/87:121)

KrU
1986/87:22

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker förslag i propositionen om att det införs en lag om fritidsbåtsregister. Segelbåtar och motorbåtar som är längre än fem meter skall registreras. Även mindre båtar skall registreras om de drivs med en motor som är starkare än ca 14 hk.

Utskottet anser att det är angeläget att en obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar införs. Genom den av utskottet tillstyrkta lagstiftningen undanröjs hindret för införandet av en sådan försäkring. Utskottet framhåller att man i första hand bör sträva efter en lösning av försäkringsfrågan i samförstånd med våra nordiska grannländer.

Utskottet anser att det är viktigt att samhället gör fortsatta insatser för att förbättra förutsättningarna för båtlivet. Utskottet avstyrker emellertid en motion om utveckling av båtlivet i Sverige.

Företrädarna för moderata samlingspartiet och folkpartiet har reserverat sig för avslag på propositionen. De anser vidare att det inte behövs någon obligatorisk ansvarsförsäkring samt att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om utveckling av båtlivet.

Propositionen

I proposition 1986/87:121 föreslår regeringen (jordbruksdepartementet) att riksdagen antar i propositionen framlagda förslag till

1. lag om fritidsbåtsregister,
2. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1),
3. lag om ändring i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m.,
4. lag om ändring i lagen (1986:371) om flyttning av fartyg i allmän hamn.

Lagförslagen fogas vid betänkandet som *bilaga 1*.

Motioner

Motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1987

I motion 1986/87:Kr411 av Olle Aulin (m) och Rune Rydén (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obehövligheten av båtregister.

1 *Riksdagen 1986/87. 13 saml. Nr 22*

I motion 1986/87:L613 av Sture Thun (s) och Torsten Karlsson (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ekonomiskt skydd för tredje man även vid sjöolyckor.

Motionen har överflyttats från lagutskottet till kulturutskottet.

Motioner som väckts med anledning av propositionen

I motion 1986/87:Kr115 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas att riksdagen avslår proposition 1986/87:121.

I motion 1986/87:Kr116 av Kerstin Ekman (fp) yrkas att riksdagen med avslag på proposition 1986/87:121 hemställer hos regeringen om förslag om utveckling av båtlivet i Sverige.

I motion 1986/87:Kr117 av Sture Thun (s) och Torsten Karlsson (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av obligatorisk ansvarsförsäkring.

Ärendets beredning

Utskottet har i ärendet inhämtat yttrande från lagutskottet. Yttrandet (LU 1986/87:6y) fogas vid betänkandet som *bilaga 2*.

Jordbruksutskottet har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet men har beslutat avstå därifrån.

Utskottet har uppvaktats av Sjösportens samarbetsdelegation.

Ett antal skrivelser har inkommit i ärendet.

Utskottet

I propositionen läggs fram ett förslag till en lag om fritidsbåtsregister. Enligt förslaget skall båtar som drivs med segel eller motor och vars skrov har en största längd av minst 5 meter registreras. Även mindre båtar skall registreras om de drivs med motor vars effekt överstiger 10 kilowatt (ca 14 hästkrafter). Registret skall föras med hjälp av automatisk databehandling och skall finansieras genom en årlig avgift för varje registrerad båt. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1988.

I flera motioner yrkas avslag på propositionen. I en av dessa förordas särskilda insatser för båtlivet. Frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar behandlas i två motioner.

De skäl för regeringens förslag som redovisas i propositionen sammanfattar utskottet i följande punkter.

1. Ett register är framför allt till nytta för de myndigheter – bl. a. kustbevakningen och sjöpolisen – som är verksamma i kontrollen av ordningen och säkerheten till sjöss.

2. Det statistiska material som kan tas fram med hjälp av registren kan tjäna som underlag i frågor som rör trafik med fritidsbåtar. Statistiken kan vidare användas i planeringen av hamnbyggnationer och annan samhällelig båtservice.

3. Ett fritidsbåtsregister kan underlätta tillämpningen av bestämmelserna om betalningsansvar i lagen om flyttning av fartyg i allmän hamn.

4. Ett register kan få betydelse om i framtiden av säkerhets- och

naturvårdsskäl behovet aktualiseras av speciella bestämmelser avseende hastighet m. m. för vissa båt- och motortyper eller för vissa regioner.

5. Ett fritidsbåtsregister är en förutsättning för införandet av obligatorisk ansvarsförsäkring.

6. Genom ett register kan båtägare nås med enkäter av betydelse för att underlätta och effektivisera planering och insatser för båtlivet.

7. Båtägare kan genom ett fritidsbåtsregister nås med information om bl. a. aktuell lagstiftning, sjösäkerhetsfrågor och naturvårdsinformation.

8. Ett register ger samhället bättre möjligheter att kontrollera och styra hanteringen av uttjänta båtar, något som är av särskild betydelse sedan plasten fått ett genombrott som skrovmaterial.

9. Ett register kan få stor betydelse för kontroll av att skatter och tullar erläggs för importerade fritidsbåtar.

10. Ett fritidsbåtsregister kan möjliggöra en mera verksam inkomst- och förmögenhetsskattekontroll och göra kronofogdemyndigheternas indrivningsverksamhet effektivare.

Motionerna har följande innehåll.

I motionerna Kr411 (m), Kr115 (fp), Kr116 (fp) framställs yrkanden av innehåll att propositionen skall avslås.

I den förstnämnda motionen, som väckts under allmänna motionstiden i år, framhålls att det planerade båtregistret kommer att förorsaka kostnader och byråkrati utan att ge några fördelar som uppväger nackdelarna. Vidare påpekas att registret medför krångel för båtägarna och att båtorganisationerna kraftigt motsätter sig införandet av ett register. Motionärerna anser att registret är omotiverat och står i strid med strävandena mot förenkling och ökad frihet. Syftet med registreringen kan uppnås på annat sätt än genom ett fritidsbåtsregister.

Motionärerna bakom motion Kr115 påpekar att huvudsyftet med den föreslagna lagstiftningen torde vara att skattekontroll och indrivningsverksamhet skall underlättas och att de därför inte kan biträda förslaget. Vidare framhålls att kostnaderna för den ökade byråkratisering som förslaget innebär inte kommer att uppväga de fördelar som en eventuell effektivisering av skatteuppbörden kan medföra.

Även i motion Kr116 görs uttalanden av innehåll att införandet av ett fritidsbåtsregister skulle innebära onödig kontroll och byråkrati. Vidare begärs i motionen att förslag till utveckling av båtlivet i Sverige skall föreläggas riksdagen. Motionärerna framhåller att fritidsbåtsutredningen år 1974 lade fram ett omfattande och konstruktivt förslag till utvecklingsprogram för båtlivet men att få positiva insatser därefter gjorts. De hävdar att det däremot skett förändringar från samhällets sida som innebär försämringar för båtlivet. Motionärerna nämner följande åtgärder som enligt deras mening är angelägna, nämligen bättre service med till båtlivet anpassade väderprognoser, bättre sjökort, bibehållen och utökad utprickning av småbåtsleder, bättre tillgång till hjälpradio och telefonautomater i målområden, fortsatt bemanning av för båtlivet viktiga utsjöplatser, utbildning, vissa hamnfrågor, bibehållen och utbyggd sop- och toalettservice i naturhamnar och utvecklad information om säkerhet och miljö.

I motionerna L613 (s) och Kr117 (s) tas upp frågan om ansvarsförsäkring för fritidsbåtar.

I motion L613 understryks betydelsen av att ansvarsförsäkring blir obligatorisk för fritidsbåtar. Motionärerna hävdar att det hinder som tidigare förelegat mot införande av en försäkringsplikt kommer att försvinna om ett båtregister införs. De yrkar att det anförda ges regeringen till känna.

Samma motionärer framhåller i motion Kr117 att det föreslagna båtregistret endast kommer att omfatta ca 400 000 av landets 1,1 milj. fritidsbåtar. Registret ger enligt motionärernas mening inte tillräckligt underlag för en obligatorisk ansvarsförsäkring, och de påpekar att flertalet olyckor till sjöss förekommer med sådana båtar som inte kommer att omfattas av registreringen. Motionärerna yrkar att vad som anförts om vikten av obligatorisk ansvarsförsäkring skall ges regeringen till känna.

Lagutskottet förordar från de synpunkter utskottet har att beakta att propositionens förslag om ett fritidsbåtsregister genomförs. Som skäl för sitt ställningstagande anför lagutskottet följande.

Som framhålls både i propositionen och i motionerna Kr117 och L613 finns det ett nära samband mellan frågan om registrering av fritidsbåtar och spörsmålet om obligatorisk ansvarsförsäkring. Enligt vad lagutskottet uttalat då försäkringsfrågan tidigare aktualiserats i riksdagen (se senast LU 1985/86:26) kan ett system med obligatorisk ansvarsförsäkring inte genomföras utan någon form av registrering av fritidsbåtar. Försäkringsfrågan har därför fått vila i avvaktan på att arbetet med ett båtregister slutförts.

Med anledning av att försäkringsfrågan nu åter tagits upp i motioner vill lagutskottet än en gång stryka under att det är i hög grad angeläget att den som skadas vid en sjöolycka kan få en fullgod ersättning. Med hänsyn till att skadeståndsskyldigheten vid olyckor till sjöss kan avse betydande belopp, som den vållande kanske inte kan betala, är det viktigt att ägarna av fritidsbåtar tecknar en försäkring som täcker skadeståndsansvaret. Båtägarna torde också i betydande utsträckning ha någon form av ansvarsförsäkring. I det försäkringsskydd som försäkringsbolagen erbjuder båtägarna ingår sålunda ofta sådan försäkring som ett moment. Det torde däremot vara mindre vanligt att försäkring finns för just de båtar med vilka olycksriskerna är störst, dvs. mindre båtar med kraftiga motorer. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uttalade uppfattning att tillfredsställande ersättningsmöjligheter för de skadelidande kan garanteras med någorlunda säkerhet endast om ansvarsförsäkring blir obligatorisk.

Genom den i propositionen föreslagna registreringen av fritidsbåtar skapas enligt utskottets mening förutsättningar för införandet av en obligatorisk ansvarsförsäkring. Registreringsplikten kommer visserligen inte att omfatta alla fritidsbåtar. När det gäller de typer av fritidsbåtar som inte skall registreras, dvs. i huvudsak roddbåtar, segelbåtar med en längd av mindre än 5 meter samt båtar som drivs med svaga motorer, torde emellertid inte behovet av ansvarsförsäkring vara särskilt framträdande. Enligt utskottets mening är det angeläget att förslaget i propositionen genomförs och att därmed försäkringsfrågan kan bringas närmare en lösning.

Såvitt rör lagutskottets beredningsområde ser utskottet det vidare som en fördel med registrering av fritidsbåtar att den möjliggör att kronofogdemyndigheternas indrivningsverksamhet kan bedrivas effektivare. Utmätningsförfarandet enligt utsökningsbalken bygger på att kronofogdemyndigheternas arbete med att söka efter utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären i stor utsträckning skall ske genom efterforskning i olika register. Fritidsbåtar

representerar ofta ett stort värde och gäldenärens eventuella båtinnehav är därför av intresse för kronofogdemyndigheterna. Hittills har myndigheterna vid utredning om gäldenärens båtinnehav varit hänvisade till att söka i privat förda kataloger o. d. Genom tillskapandet av ett centralt båtregister som förs med ADB-stöd underlättas utmätningsförfarandet avsevärt.

Kulturutskottet har vid sina överväganden kommit fram till att de skäl som redovisas i propositionen sammantaget har sådan tyngd att de i förening med vad lagutskottet anfört motiverar att riksdagen antar en lag om fritidsbåtsregister. Kulturutskottet har vid sin bedömning fäst särskilt avseende vid lagutskottets synpunkter beträffande frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar. I det följande behandlar utskottet yrkandena rörande denna fråga.

Kulturutskottet tillstyrker således att riksdagen antar en lag om fritidsbåtsregister. Regeringens lagförslag godtas med en formell jämkning av 18 §. Utskottet tillstyrker också de förslag som lagts fram rörande ändring i sjölagen, ändring i lagen om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. och ändring i lagen om flyttning av fartyg i allmän hamn.

Det sagda innebär att motionerna Kr411, Kr115 samt Kr116 i motsvarande del avstyrks.

Utskottet tar härefter upp till behandling de båda motionerna Kr117 och L613 om obligatorisk ansvarsförsäkring. Utskottet ansluter sig till den av lagutskottet uttalade uppfattningen att tillfredsställande ersättningsmöjligheter för den som skadas vid en sjöolycka kan garanteras med någorlunda säkerhet endast om ansvarsförsäkring blir obligatorisk. Enligt utskottets mening är det således angeläget att en sådan försäkring införs. Genom den av kulturutskottet tillstyrkta lagstiftningen undanröjs hindret för införandet av försäkringen. Lagutskottet har framhållit att när det gäller de typer av fritidsbåtar som inte skall registreras, dvs. i huvudsak roddbåtar, segelbåtar med en längd av mindre än fem meter samt båtar som drivs med svaga motorer, behovet av ansvarsförsäkring inte torde vara särskilt framträdande.

I första hand bör man enligt kulturutskottets mening sträva efter en lösning av försäkringsfrågan i samförstånd med våra nordiska grannländer. Endast om frågan inte kan lösas på det nordiska planet bör en svensk särlösning övervägas.

Vad utskottet anfört beträffande frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar bör riksdagen med anledning av motionerna Kr117 och L613 som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet tar slutligen upp den genom motion Kr116 aktualiserade frågan om insatser för båtlivet. I detta hänseende vill utskottet framhålla följande.

Omfattande insatser för båtlivet görs av stat och kommun. Utan anspråk på fullständighet kan nämnas följande. Som närmare redovisas i propositionen (s. 19) svarar sjöfartsverket för en rad insatser, bl. a. fyrbelysning, utmärkning av farleder, däribland även särskilda fritidsbåtsleder, sjöräddning, typprovning av fritidsbåtar, m. m. Båtsporten får vissa medel via anslaget till Riksidrottsförbundet. Till ungdomsverksamhet utgår bidrag i form av lokalt aktivitetsstöd. Sedan mitten av 1960-talet har mycket stora belopp utgått över statsbudgeten för inköp av mark för naturreservat. En stor del av reservaten finns i kust- och skärgårdsområden. Vid säkerställandet av

1* *Riksdagen 1986/87. 13 saml. Nr 22*

Rättelse: S. 6 rad 3 nerifrån Står: april Rättat till: maj

dessa områden har friluftslivets intressen i allmänhet varit klart dominerande. Via arbetsmarknadsverket har utgått stöd till bl. a. uppförande av småbåtshamnar. Även av kommunala medel har resurser för sådana hamnar avsatts. Verksamheten finansieras visserligen till stor del genom avgifter från båtägarna, men kommunerna har ofta upplåtit mark till anläggningarna utan kostnad. Det bör också nämnas att landsting och kommun, inte minst i Stockholms skärgård, har kostnader för renhållning som uppkommit till följd av båtlivet.

Enligt utskottets mening är det viktigt att samhället gör fortsatta insatser för att förbättra förutsättningarna för båtlivet. Det är dock inte motiverat att riksdagen gör någon särskild framställning i detta hänseende. Utskottet beaktar härvid bl. a. att Sveriges turistråd i dagarna presenterat en rapport Båtliv – en folkrörelse. Nyttigare än du tror (Sveriges turistråd rapport 1987:3). I rapporten pekas på åtgärder som kan medverka till att båtlivet utvecklas ytterligare.

Utskottet avstyrker således motion Kr116 i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *införandet av ett fritidsbåtsregister, m. m.*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Kr411, 1986/87:Kr115 och 1986/87:Kr116 i motsvarande del antar de vid betänkandet som bilaga 1 fogade lagförslagen med den ändringen att 18 § förslaget till lag om fritidsbåtsregister erhåller följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
18 §	
Den som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 8 § *och* 11 § första stycket döms till böter, högst ettusen kronor.	Den som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 8 § *eller* 11 § första stycket döms till böter, högst ettusen kronor.

Är såväl förutvarande som ny ägare skyldig att göra anmälan enligt 8 § första och andra styckena och lämnar en av dem föreskrivna uppgifter, är dock den andre fri från ansvar,

2. beträffande *frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Kr117 och 1986/87:L613 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. beträffande *utveckling av båtlivet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr116 i motsvarande del.

Stockholm den 21 maj 1987

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Gunnel Liljegren (m), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O Karlsson (s), Jan Hyttring (c), Helge Klöver (s) och Margareta Lorentzen (fp).

Reservation

Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Lars Ahlmark (m), Gunnel Liljegren (m) och Margareta Lorentzen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Lagutskottet förordar" och på s. 6 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Innan utskottet närmare diskuterar bärkraften av de skäl för den föreslagna lagstiftningen om fritidsbåtsregister som anges i propositionen vill utskottet framhålla följande.

Som närmare utvecklas i flera av motionerna är båtsporten en folkrörelse som omfattar alla samhällsgrupper. Statens hittillsvarande insatser för båtsporten står inte i rimlig relation till dess betydelse för de enskilda människorna – och därmed för samhället. Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen lagt fram en proposition som uppenbart står i strid med de flesta människors syn på deras rätt att disponera sin fritid utan inblandning från statens sida. I linje med vad datainspektionen framhållit i ärendet och som redovisas i en av motionerna kommer därför otvivelaktigt många människor att uppfatta införandet av ett fritidsbåtsregister som ett stort steg mot ett övervakningssamhälle. Därvid har det säkerligen, som datainspektionen anfört, stor betydelse att åtgärderna är inriktade mot de registrerades fritidsverksamhet, ett område där det finns större anledning än annars att respektera människors behov av att få vara i fred. Den omständigheten att vissa jämkningar i lagförslaget gjorts efter datainspektionens kritik ändrar inte den gjorda bedömningen.

Av 2 § i förslaget till lag om fritidsbåtsregister framgår att detta register är avsett för *dels* kontroll av ordning och säkerhet till sjöss, *dels* för vissa planeringsuppgifter rörande bl. a. trafiken med fritidsbåtar, *dels ock* för utredningar rörande skatter, tullar och indrivning. Därutöver anges i motiveringen till förslagen i propositionen en rad andra skäl, som enligt statsrådet Lönnqvists mening motiverar införandet av ett fritidsbåtsregister.

Utskottet tar upp till konkret bedömning bl. a. de redovisade tre huvudargumenten för propositionen.

Eftersom mindre än hälften av alla fritidsbåtar skall ingå i registret är detta enligt utskottets mening föga lämpat för att ge underlag för planering av båtlivet. Sådan planering kan åstadkommas på ett bättre sätt genom vanliga statistiska undersökningar.

Endast de båtar som redan är lätta att identifiera skall ingå i registret. Registret kan därför enligt utskottets mening endast få en marginell betydelse för att underlätta spaning och identifikation av t. ex. saknade båtar. Argumentet att registret skall ge underlag för kontroll av ordning och säkerhet till sjöss saknar därför tyngd.

Som anförts i den avvikande meningen till lagutskottets yttrande är det inte motiverat att ett båtregister införs för att möjliggöra obligatorisk ansvarsförsäkring. Det anförs bl. a. att det är viktigt att båtägarna tecknar ansvarsförsäkring och att de också i betydande utsträckning redan torde ha någon form av ansvarsförsäkring.

Det fiskala skälet för det föreslagna registret framstår mot bakgrund av det tidigare anförda som det verkliga skälet till att propositionen lagts fram.

Som närmare redovisats i den avvikande meningen till lagutskottets yttrande finns det av hänsyn till kronofogdemyndigheternas verksamhet inte anledning att överväga införandet av ett fritidsbåtsregister. Vad som anförts i motiveringen till ställningstagandet torde kunna åberopas även då det gäller inkomst- och förmögenhetskontroll. Detsamma gäller kontroll av att skatter och tullar erläggs för importerade fritidsbåtar. Kulturutskottet anser på grund av det anförda att de i propositionen angivna kontrollskälen inte har sådan tyngd att de motiverar införandet av ett register.

I propositionen har regeringen – möjligen av förbiseende – avstått från att redovisa ett skäl för införandet av ett fritidsbåtsregister, nämligen skälet att ett sådant register kan antas underlätta införandet av en båtskatt. Utskottet vill därför i detta sammanhang framhålla att utskottet med bestämdhet tar avstånd från införandet av en sådan skatt. Den skulle, som det uttrycks i en av motionerna, komma att drabba den folkliga turismen.

I den avvikande mening som fogats vid lagutskottets betänkande har framhållits att den i propositionen föreslagna ordningen skulle – om den genomförs – innebära att fartyg som används för fritidsändamål kommer att registreras i tre olika register. Större fartyg som betraktas såsom skepp och alltså har en längd av minst 12 meter och en bredd av minst 4 meter skall även i fortsättningen registreras i skeppsregistret. Båtar som yrkesmässigt hyrs ut för fritidsändamål kommer att vara införda i registret för båtar i yrkesmässig sjötrafik. Andra fritidsbåtar med undantag för roddbåtar, små segelbåtar m. m. blir registrerade i fritidsbåtsregistret. En sådan ordning ter sig inte rationell och kan inte godtas, anförs det i den avvikande meningen. Kulturutskottet delar denna uppfattning.

I enlighet med det anförda anser utskottet att propositionen bör avslås. Detsamma gäller förslagen rörande obligatorisk ansvarsförsäkring.

Utskottet tar slutligen upp till behandling motion Kr116, såvitt däri föreslås att riksdagen skall begära förslag hos regeringen om utveckling av båtlivet i Sverige.

Båtlivets utveckling formas främst av dess organisationer och av enskilda människor, men även staten har i sammanhanget sitt ansvar.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är nödvändigt att regeringen lägger fram förslag om utveckling av båtlivet i Sverige. Bland angelägna åtgärder anges i motionen följande, nämligen bättre service med till båtlivet anpassade väderprognoser, bättre sjökort, bibehållen och utökad utprickning av småbåtsleder, bättre tillgång till hjälpradio och telefonautomater i målområden, fortsatt bemanning av för båtlivet viktiga utsjöplatser, utbildning, vissa hamnfrågor, bibehållen och utbyggd sop- och toalettservice i naturhamnar och utvecklad information om säkerhet och miljö.

Som ett underlag för regeringens åtgärdsförslag bör kunna ligga bl. a. den i

dagarna framlagda rapporten Båtliv – en folkrörelse, Nyttigare än du tro (Sveriges turistråd rapport 1987:3).

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motion Kr116 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *införandet av ett fritidsbåtsregister, m. m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Kr115 och 1986/87:Kr116 i motsvarande del samt med anledning av motion 1986/87:Kr411 avslår proposition 1986/87:121,

2. beträffande *frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för fritidsbåtar*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Kr117 och 1986/87:L613,

3. beträffande *utveckling av båtlivet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Kr116 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

I propositionen framlagda lagförslag

1 Förslag till
Lag om fritidsbåtsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Registrering av båtar enligt denna lag sker i det fritidsbåtsregister som avses i 2 § andra stycket sjölagen (1891:35 s. 1). Registret förs av sjöfartsverket och länsstyrelserna med hjälp av automatisk databehandling.

2 § Fritidsbåtsregistret har till ändamål att ge underlag för
1. kontroll av ordning och säkerhet till sjöss,
2. planering av trafiken med fritidsbåtar.

Registret får även användas som underlag för
1. planering som avser turism, friluftsliv och naturvård,
2. utredningar rörande skatter, tullar och indrivning.

3 § Polismyndighet, tullmyndighet, riksskatteverket, länsskattemyndighet, lokal skattemyndighet och kronofogdemyndighet får ha terminalåtkomst till fritidsbåtsregistret.

4 § Vid tillämpningen av denna lag skall som ägare av en båt anses även den som innehar båten på grund av förvärv med förbehåll om återtaganderätt.

Bestämmelserna i denna lag om ägare av en båt gäller också den som äger andel i en båt.

Registrering och anteckning av förvärv m. m.

5 § Varje svensk båt som inte skall registreras enligt lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. och som vanligen är förlagd i Sverige skall registreras i fritidsbåtsregistret om

1. båten drivs med segel eller motor och skrovet har en största längd av minst fem meter eller

2. båten drivs med en motor vars propelleraxeleffekt eller motsvarande överstiger tio kilowatt eller med flera motorer vilkas sammanlagda effekt överstiger nämnda tal.

Registreringsplikten inträder då båten första gången sjösätts eller då den därefter utrustas med segel eller motor.

Första och andra styckena gäller även utländsk båt vars ägare är bosatt i Sverige.

6 § Även en annan svensk båt än en sådan som avses i 5 § får på begäran av ägaren föras in i fritidsbåtsregistret, om det med hänsyn till båtens typ och användning eller annars finns särskilda skäl för att den registreras.

7 § Den som äger eller förvärvar en båt, som inte är men skall vara registrerad, skall skriftligen till en länsstyrelse anmäla båten för registrering inom en vecka från det att den förvärvades eller registreringsplikt inträdde.

8 § Den som förvärvar en registrerad båt och själv är skyldig att ha den registrerad skall inom en vecka skriftligen anmäla förvärvet till en länsstyrelse för anteckning i fritidsbåtsregistret. Vid förvärv genom arv, bodelning eller testamente skall tiden räknas från arvskiftet eller bodelningen. Om arvskifte eller bodelning inte behövs skall tiden räknas, vid testamente, från det detta kom att stå fast och i annat fall från det bouppteckning efter den avlidne avslutades eller dödsboanmälan gjordes.

Övergår äganderätten till en registrerad båt på annat sätt än genom arv, bodelning eller testamente, är även den förre ägaren skyldig att inom en vecka från den nye ägarens förvärv göra anmälan därom till en länsstyrelse.

9 § Regeringen föreskriver vilka uppgifter i övrigt som ägaren till en registrerad båt skall anmäla för anteckning i fritidsbåtsregistret.

Avregistrering

10 § En båt skall avregistreras om den

1. förolyckats, huggits upp eller förstörts,
2. inte längre vanligen är förlagd i Sverige eller på grund av överlåtelse inte längre skall vara registrerad i fritidsbåtsregistret,
3. försvunnit eller övergetts till sjöss och sedan inte anträffats inom tre månader,
4. frånhänts ägaren genom brott och inte anträffats inom två år därefter,
5. har registrerats enligt lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m.,
6. i annat fall än som sägs i 1–5 sedan minst ett år inte skall vara registrerad enligt 5 §,
7. är registrerad enligt 6 § och anmäls för avregistrering.

11 § Om en båt skall avregistreras enligt 10 § 1–6 är ägaren skyldig att utan dröjsmål till en länsstyrelse skriftligen anmäla båten för avregistrering.

Om en länsstyrelse får kännedom om omständighet som avses i 10 § 1–6, får länsstyrelsen självmant avregistrera båten.

Registeravgift

12 § Regeringen får meddela föreskrifter om skyldighet att betala en årlig registeravgift.

Avgiftsskyldig för en viss båt är ägaren av båten. Som ägare av en registrerad båt anses den som är antecknad i fritidsbåtsregistret som ägare när avgiften skall tas ut. Om flera ägare är antecknade är de solidariskt betalningsansvariga.

13 § Om en båt frånhänts ägaren genom brott, är denne inte skyldig att betala registeravgift.

14 § Registeravgiften påförs genom automatisk databehandling på grundval av uppgifter i fritidsbåtsregistret utan att beslut meddelas.

15 § Den som har påförts registeravgift enligt 14 § får begära beslut om avgift.

Begäran skall ha kommit in till en länsstyrelse senast 30 dagar efter den

dag då avgiften senast skulle ha betalats. Har krav på avgiften tagits emot först sedan denna skulle ha betalats, räknas dock tiden från mottagningsdagen.

16 § Betalas inte registeravgiften inom föreskriven tid får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

Ansvars- och överklagandebestämmelser m. m.

17 § Den som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 7 § döms till böter.

18 § Den som underlåter att fullgöra sin skyldighet enligt 8 § och 11 § första stycket döms till böter, högst ettusen kronor.

Är såväl förutvarande som ny ägare skyldig att göra anmälan enligt 8 § första och andra styckena och lämnar en av dem föreskrivna uppgifter, är dock den andre fri från ansvar.

19 § I fråga om båt som ägs av bolag, förening eller annat samfund eller stiftelse eller annan sådan inrättning eller av flera personer med samäganderätt kan en länsstyrelse på begäran av samfundet, inrättningen eller samtliga delägare i fritidsbåtsregistret godta viss person som bärare av ägares skyldigheter och ansvar enligt denna lag. Vad som i lagen sägs rörande skyldigheter och ansvar för ägare av båt gäller därefter denne.

20 § Regeringen eller efter regeringens bemyndigande sjöfartsverket får i det särskilda fallet eller genom föreskrift medge undantag från bestämmelserna om registreringsplikt och avgiftsskyldighet i denna lag.

21 § En registermyndighets beslut i det särskilda fallet får överklagas hos kammarrätten genom besvär. Föreskrift om överklagande av sjöfartsverkets beslut med stöd av bemyndigande enligt 20 § meddelas av regeringen.

Påkallas beslut av en länsstyrelse enligt 15 § eller överklagas ett sådant beslut till domstol, befriar detta inte den avgiftsskyldige från att i behörig ordning betala avgift som påförts honom eller fastställts genom beslutet. Detta gäller inte om annat förordnas av länsstyrelsen eller domstolen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

2. Registreringsplikt inträder vid lagens ikraftträdande för en båt som då är sjösatt eller som tidigare har varit sjösatt. I stället för den i 7 § angivna tidsfristen skall gälla att anmälan för registrering skall ske senast den 1 april 1988.

3. En båt som vid ikraftträdandet är införd i det båtregister som förs enligt lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. och som skall vara registrerad i fritidsbåtsregistret, skall genom sjöfartsverkets försorg utan dröjsmål överföras till detta register.

4. En båt som har upptagits i skeppsregistret enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) skall ej införas i fritidsbåtsregistret. Avförs båten ur skeppsregistret enligt denna föreskrift skall den införas i fritidsbåtsregistret, om den skall vara registrerad enligt denna lag.

2 Förslag till
Lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

Härigenom föreskrivs att 2 § sjölagen (1891:35 s. 1) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Fartyg, vars skrov har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter, betecknas skepp. Annat fartyg kallas båt.	
Över svenska skepp *föres* ett skeppsregister. Över båtar *föres* ett båtregister enligt bestämmelser i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. Över skepp under byggnad i Sverige *föres* ett skeppsbyggnadsregister.	Över svenska skepp *förs* ett skeppsregister. Över båtar *förs* ett båtregister enligt bestämmelser i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. *och ett fritidsbåtsregister enligt bestämmelser i lagen (1987:00) om fritidsbåtsregister.* Över skepp under byggnad i Sverige *förs* ett skeppsbyggnadsregister.
Skepps- och båtregistren samt skeppsbyggnadsregistret *föras* av myndighet, som regeringen bestämmer (registermyndigheten). Registermyndigheten förestås av en inskrivningsdomare. Denne skall vara lagfaren. Efter regeringens förordnande *få* registren föras med användning av automatisk databehandling.	*Skeppsregistret, båtregistret och* skeppsbyggnadsregistret *förs* av *den* myndighet, som regeringen bestämmer (registermyndigheten). Registermyndigheten förestås av en inskrivningsdomare. Denne skall vara lagfaren. Efter regeringens förordnande *får* registren föras med användning av automatisk databehandling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse 1979:378.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m.

dels att 5 § skall upphöra att gälla,

dels att 1, 4, 7–9 §§ och övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Registrering enligt denna lag sker i det båtregister som avses i 2 § sjölagen (1891:35 s. 1).	Registrering enligt denna lag sker i det båtregister som avses i 2 § *andra stycket* sjölagen (1891:35 s. 1).

Båtregisterärenden är ärenden om

1. registrering eller avregistrering av båt,
2. anteckning av båtförvärv,
3. annan införing i båtregistret, som sker på grund av föreskrift i lag eller annan författning.

4 §	
I båtregistret skall införas varje svensk båt, som används yrkesmässigt till befordran av gods eller passagerare, till bogsering eller bärgning, till fiske eller annan fångst *i saltsjön* eller till uthyrning till allmänheten och vars skrov har en största längd av minst *sex* meter. Även mindre passagerarbåt skall införas i båtregistret, om den är konstruerad så att den kan föra fler än tolv passagerare.	I båtregistret skall införas varje svensk båt, som används yrkesmässigt till befordran av gods eller passagerare, till bogsering eller bärgning, till fiske eller annan fångst eller till uthyrning till allmänheten och vars skrov har en största längd av minst *fem* meter. Även mindre passagerarbåt skall införas i båtregistret, om den är konstruerad så att den kan föra fler än tolv passagerare.

Första stycket gäller också utländsk båt, som vanligen är förlagd till svensk hamn och vars ägare är bosatt i Sverige.

Regeringen får efter överenskommelse med främmande makt förordna om registreringsplikt även för annan fiskebåt än som avses i första stycket.

7 §	
Båt skall avregistreras, om den	Båt skall avregistreras, om den
1. förolyckats, huggits upp eller förstörts,	1. förolyckats, huggits upp eller förstörts,
2. på grund av överlåtelse eller eljest ej längre *är registreringsbar*,	2. på grund av överlåtelse eller eljest ej längre *skall vara införd i båtregistret*,
3. försvunnit eller övergivits till sjöss och sedan ej hörts av under tre månader.	3. försvunnit eller övergivits till sjöss och sedan ej hörts av under tre månader,
4. ej är registreringspliktig och av ägaren anmäls för avregistrering.	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §	
Anmälan om avregistrering skall ske skriftligen.	Anmälan om avregistrering skall ske skriftligen.
Skall båt avregistreras *enligt 7 § 1–3* är ägaren skyldig att inom en månad hos registermyndigheten anmäla båten för avregistrering. *Upphör registrerad båt genom överlåtelse att vara registreringsbar*, svarar förutvarande ägaren jämte förvärvaren för att båten anmäls för avregistrering.	Skall båt avregistreras är ägaren skyldig att inom en månad hos registermyndigheten anmäla båten för avregistrering. *Skall en båt på grund av överlåtelse ej längre vara införd i båtregistret*, svarar förutvarande ägaren jämte förvärvaren för att båten anmäls för avregistrering.
Den som underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt andra stycket skall dömas till böter, högst *femhundra* kronor.	Den som underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt andra stycket skall dömas till böter, högst *ettusen* kronor.
9 §	
Föreligger sådana omständigheter att båt skall avregistreras *enligt 7 § 1–3*, får registermyndigheten självmant låta avregistrera båten.	Föreligger sådana omständigheter att båt skall avregistreras får registermyndigheten självmant låta avregistrera båten.

Denna lag[1] träder i kraft den 1 juli 1979. Genom lagen upphävs båtregistreringslagen (1975:604).

Beror förvärv av villkor, som innefattar förbehåll om återtaganderätt, skall frist för anmälan av förvärvet ej i något fall räknas från dag före ikraftträdandet. Motsvarande gäller i fråga om frist för anmälan för registrering av nybyggd båt eller av sådan utländsk båt som avses i 4 § andra stycket eller av båt som utgör tillbehör till annat fartyg.

Båt som har upptagits i skeppsregistret enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) skall ej införas i båtregistret. Avförs båten ur skeppsregistret enligt denna föreskrift, skall den införas i båtregistret, om den är registreringspliktig enligt denna lag. *Är den icke registreringspliktig, skall den ändå införas i båtregistret, om ej ägaren har begärt annat.*	Båt som har upptagits i skeppsregistret enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) skall ej införas i båtregistret. Avförs båten ur skeppsregistret enligt denna föreskrift, skall den införas i båtregistret, om den är registreringspliktig enligt denna lag.

Denna lag[2] träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] 1979:377.
[2] 1987:00.

4 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1986:371) om flyttning av fartyg i allmän hamn

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1986:371) om flyttning av fartyg i allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
I fråga om fartyg som är införda i *skepps- eller båtregistret* enligt 2 § sjölagen (1891:35 s. 1) eller i motsvarande utländskt register skall vid tillämpningen av denna lag den som är antecknad i registret anses som ägare. Har ett förvärv av skepp skrivits in i skeppsregistret med stöd av 14 § tredje stycket första meningen sjölagen, anses förvärvaren som ägare. Vad som sägs om ett fartygs ägare gäller i övrigt innehavaren i fråga om fartyg som innehas på grund av förvärv med förbehåll om återtaganderätt.	I fråga om fartyg som är införda i *skeppsregistret, båtregistret eller fritidsbåtsregistret* enligt 2 § *andra stycket* sjölagen (1891:35 s. 1) eller i motsvarande utländskt register skall vid tillämpningen av denna lag den som är antecknad i registret anses som ägare. Har ett förvärv av skepp skrivits in i skeppsregistret med stöd av 14 § tredje stycket första meningen sjölagen, anses förvärvaren som ägare. Vad som sägs om ett fartygs ägare gäller i övrigt innehavaren i fråga om fartyg som innehas på grund av förvärv med förbehåll om återtaganderätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lagutskottets yttrande 1986/87:6 y

om lag om fritidsbåtsregister, m. m. (prop. 1986/87:121)

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har beslutat bereda lagutskottet tillfälle att yttra sig över *dels* proposition 1986/87:121 om lag om fritidsbåtsregister m. m. jämte de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen, *dels* den under allmänna motionstiden väckta motionen 1986/87:Kr411 om registrering av fritidsbåtar.

Med anledning av propositionen har väckts motionerna 1986/87:Kr115–117.

Kulturutskottet har till lagutskottet för kännedom överlämnat en från Båtsportens samarbetsdelegation inkommen skrivelse.

Lagutskottet har beslutat att avge yttrande i ärendet samt att med yttrandet till kulturutskottet överlämna motion 1986/87:L613.

Lagutskottet får anföra följande.

Enligt sjölagen (1891:35 s. 1) delas fartyg in i två kategorier. Till den första gruppen, som betecknas skepp, hör fartyg vars skrov har en största längd av minst 12 meter och en största bredd av minst 4 meter. I den andra kategorin ingår alla andra fartyg, vilka kallas båtar. Svenska skepp skall enligt sjölagen registreras i ett särskilt skeppsregister. Registreringen har civilrättsliga verkningar och medför bl. a. att skeppen kan användas som kreditsäkerhet. Även vissa båtar skall registreras enligt bestämmelser i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. Registrering skall ske av bl. a. båtar som yrkesmässigt används för person- eller godstransporter, till fiske eller annan fångst i saltsjön eller till uthyrning till allmänheten. Registreringsplikten avser alla båtar som har en längd av minst 6 meter. Registrering i båtregistret har inte någon civilrättslig betydelse utan syftet med den är främst att tillgodose ett offentligrättsligt behov av registrering av de båtar som står under samhällets tillsyn. Skepps- och båtregistren förs av en särskild myndighet, sjöfartsregistret, som utgör en särskild enhet vid Stockholms tingsrätt.

I propositionen läggs fram förslag till en lag om registrering av fritidsbåtar. Enligt förslaget skall varje svensk båt registreras i fritidsbåtsregistret om båten drivs med segel eller motor och skrovet har en längd av minst 5 meter. För båtar som drivs med motor vars propelleraxeleffekt överstiger 10 kilowatt (ca 14 hästkrafter) föreligger registreringsplikt också om skrovet är kortare än 5 meter. Undantag från registreringsskyldigheten görs för båtar som skall registreras i registret för båtar i yrkesmässig sjöfart samt båtar som

inte vanligen är förlagda i Sverige. Fritidsbåtsregistret skall föras av sjöfartsverket och länsstyrelserna med hjälp av ADB. Ändamålet med registret anges i lagförslaget vara att ge underlag för kontroll av ordning och säkerhet till sjöss samt planering av trafiken med fritidsbåtar. Registret får också utnyttjas för planering som avser turism, friluftsliv och naturvård samt för utredningar rörande skatter och tullar. Vidare får det användas av kronofogdemyndigheterna i deras indrivningsverksamhet. I propositionen föreslås också vissa ändringar i lagen om registrering av båtar i yrkesmässig sjöfart m. m. Förslaget innebär bl. a. att registreringsplikten vidgas till att avse också båtar med längd av minst 5 meter samt fiskebåtar som används i insjöfiske.

I motion Kr411 (m), som väckts under allmänna motionstiden i år, framhålls att det planerade båtregistret kommer att förorsaka kostnader och byråkrati utan att ge några fördelar som uppväger nackdelarna. Vidare påpekas att registret medför krångel för båtägarna och att båtorganisationerna kraftigt motsätter sig införandet av ett register. Motionärerna anser att registret är omotiverat och står i strid med strävandena mot förenkling och ökad frihet. Enligt motionärerna bör regeringen inte framlägga någon proposition i ämnet eller i vart fall hos båtorganisationerna efterhöra om syftet med registreringen kan uppnås på annat sätt. Motionärerna yrkar att det anförda ges regeringen till känna.

Motionärerna i motion Kr115 (fp) påpekar att huvudsyftet med den föreslagna lagstiftningen torde vara att skattekontroll och indrivningsverksamhet skall underlättas och att de därför inte kan biträda förslaget. Vidare framhålls att kostnaderna för den ökade byråkratisering som förslaget innebär inte kommer att uppväga de fördelar som en eventuell effektivisering av skatteuppbörden kan medföra. I motionen yrkas därför avslag på propositionen.

I motion Kr116 (fp) yrkas också avslag på propositionen. Vidare begärs att förslag till utveckling av båtlivet i Sverige skall föreläggas riksdagen.

I motionerna L613 och Kr117 tas upp frågan om ansvarsförsäkring för fritidsbåtar. I motion L613 understryks betydelsen av att ansvarsförsäkring blir obligatorisk för fritidsbåtar. Motionärerna hävdar att det hinder som tidigare förelegat mot införande av en försäkringsplikt kommer att försvinna om ett båtregister införs. De yrkar att det anförda ges regeringen till känna.

Samma motionärer framhåller i motion Kr117 att det föreslagna båtregistret endast kommer att omfatta ca 400 000 av landets 1,1 miljoner fritidsbåtar. Registret ger enligt motionärernas mening inte tillräckligt underlag för en obligatorisk ansvarsförsäkring och de påpekar att flertalet olyckor till sjöss förekommer med sådana båtar som inte kommer att omfattas av registreringen. Motionärerna yrkar att vad som anförts om vikten av obligatorisk ansvarsförsäkring skall ges regeringen till känna.

Som framhålls både i propositionen och i motionerna Kr117 och L613 finns det ett nära samband mellan frågan om registrering av fritidsbåtar och spörsmålet om obligatorisk ansvarsförsäkring. Enligt vad lagutskottet uttalat då försäkringsfrågan tidigare aktualiserats i riksdagen (se senast LU 1985/86:26) kan ett system med obligatorisk ansvarsförsäkring inte genomföras utan någon form av registrering av fritidsbåtar. Försäkringsfrågan har därför

fått vila i avvaktan på att arbetet med ett båtregister slutförts.

Med anledning av att försäkringsfrågan nu åter tagits upp i motioner vill lagutskottet än en gång stryka under att det är i hög grad angeläget att den som skadas vid en sjöolycka kan få en fullgod ersättning. Med hänsyn till att skadeståndsskyldigheten vid olyckor till sjöss kan avse betydande belopp, som den vållande kanske inte kan betala, är det viktigt att ägarna av fritidsbåtar tecknar en försäkring som täcker skadeståndsansvaret. Båtägarna torde också i betydande utsträckning ha någon form av ansvarsförsäkring. I det försäkringsskydd som försäkringsbolagen erbjuder båtägarna ingår sålunda ofta sådan försäkring som ett moment. Det torde däremot vara mindre vanligt att försäkring finns för just de båtar med vilka olycksriskerna är störst, dvs. mindre båtar med kraftiga motorer. Utskottet vidhåller därför sin tidigare uttalade uppfattning att tillfredsställande ersättningsmöjligheter för de skadelidande kan garanteras med någorlunda säkerhet endast om ansvarsförsäkring blir obligatorisk.

Genom den i propositionen föreslagna registreringen av fritidsbåtar skapas enligt utskottets mening förutsättningar för införandet av en obligatorisk ansvarsförsäkring. Registreringsplikten kommer visserligen inte att omfatta alla fritidsbåtar. När det gäller de typer av fritidsbåtar som inte skall registreras, dvs. i huvudsak roddbåtar, segelbåtar med en längd av mindre än 5 meter samt båtar som drivs med svaga motorer, torde emellertid inte behovet av ansvarsförsäkring vara särskilt framträdande. Enligt utskottets mening är det angeläget att förslaget i propositionen genomförs och att därmed försäkringsfrågan kan bringas närmare en lösning.

Såvitt rör lagutskottets beredningsområde ser utskottet det vidare som en fördel med registrering av fritidsbåtar att den möjliggör att kronofogdemyndigheternas indrivningsverksamhet kan bedrivas effektivare. Utmätningsförfarandet enligt utsökningsbalken bygger på att kronofogdemyndigheternas arbete med att söka efter utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären i stor utsträckning skall ske genom efterforskning i olika register. Fritidsbåtar representerar ofta ett stort värde och gäldenärens eventuella båtinnehav är därför av intresse för kronofogdemyndigheterna. Hittills har myndigheterna vid utredning om gäldenärens båtinnehav varit hänvisade till att söka i privat förda kataloger o. d. Genom tillskapandet av ett centralt båtregister som förs med ADB-stöd underlättas utmätningsförfarandet avsevärt.

Från de synpunkter som lagutskottet har att beakta förordar utskottet således att förslaget om ett fritidsbåtsregister genomförs. Motionerna Kr411, Kr115 och Kr116 i denna del bör därför enligt lagutskottets mening avslås.

När det gäller önskemålen i motionerna Kr117 och L613 om ett särskilt uttalande från riksdagens sida beträffande införande av obligatorisk ansvarsförsäkring vill utskottet hänvisa till vad som anförs i propositionen. Enligt föredragande statsrådet kommer försäkringsfrågan fortsatt att övervägas inom regeringskansliet och kan det även finnas anledning att ta upp frågan inom ramen för det nordiska lagstiftningsarbetet. Utskottet som förutsätter att så också sker anser att motionerna Kr117 och L613 därför inte påkallar någon riksdagens vidare åtgärd.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det hade varit fördelaktigt om registreringen av fritidsbåtar kunnat samordnas med registreringen av båtar i

yrkesmässig sjöfart. Utskottet godtar emellertid de i propositionen anförda skälen för att ett särskilt fritidsbåtsregister bör inrättas.

En konsekvens av den föreslagna ordningen är att den nuvarande möjligheten för ägare av fritidsbåtar att frivilligt få sina båtar registrerade i registret för båtar i yrkesmässig sjöfart måste upphöra och att de fritidsbåtar som redan registrerats i detta register skall föras över till det nya registret. I skrivelsen från Sjösportens samarbetsdelegation har påpekats att fritidsbåtsägarna härigenom går miste om möjligheten att få nationalitetsbevis för båtarna utfärdade av sjöfartsregistret. Denna möjlighet har enligt skrivelsen varit orsaken till att många ägare av fritidsbåtar frivilligt ansökt om registrering vid sjöfartsregistret och dessa båtägare riskerar nu att förlora sina nationalitetsbevis.

Enligt 1 § sjölagen ankommer det på regeringen att utfärda föreskrifter om nationalitetshandlingar för svenska fartyg. Enligt vad utskottet inhämtat kommer frågan om en fortsatt möjlighet för fritidsbåtsägarna att få nationalitetshandlingar för sina båtar att övervägas inom regeringskansliet i samband med förberedelsearbetet beträffande fritidsbåtsregistret. Utskottet förutsätter att därvid också behovet av en övergångsreglering för de fritidsbåtar som redan är införda i båtregistret kommer att prövas.

Utöver det anförda föranleder propositionen och motionerna inte några uttalanden från lagutskottets sida.

Stockholm den 5 maj 1987

På lagutskottets vägnar

Per-Olof Strindberg

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inga-Britt Johansson (s), Allan Ekström (m), Bengt Kronblad (s), Inger Hestvik (s), Marianne Karlsson (c), Berit Löfstedt (s), Ewa Hedkvist Petersen (s), Kjell-Arne Welin (fp), Marianne Carlström (s) och Mona Saint Cyr (m).

Avvikande mening

Per-Olof Strindberg (m), Ulla Orring (fp), Allan Ekström (m), Kjell-Arne Welin (fp) och Mona Saint Cyr (m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Som framhålls" och slutar på s. 20 med "att prövas" bort ha följande lydelse:

Lagutskottet konstaterar att det föreslagna fritidsbåtsregistret inte kommer att få några civilrättsliga verkningar. Syftet med registreringen är i stället som framhålls i motionerna Kr115 och Kr411 främst att tillgodose statens fiskala intressen genom att underlätta skattekontrollen och effektivisera indrivningsverksamheten. Det ankommer inte på lagutskottet att uttala sig i skattefrågor. När det gäller indrivningsverksamheten vill utskottet framhålla att kronofogdemyndigheterna i sitt arbete med att efterforska utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären numera är hänvisade till att i stor utsträck-

ning söka i olika register. Många fritidsbåtar representerar ett betydande värde och är därför av intresse för indrivningsverksamheten. Enligt utskottets mening har emellertid kronofogdemyndigheterna redan i dag tillgång till de register m. m. som kan behövas för att myndigheterna skall få kännedom om gäldenärens eventuella båtinnehav. Åtskilliga båtorganisationer ger sålunda regelbundet ut förteckningar över sina medlemmar med uppgifter om deras innehav av båt. De fritidsbåtar som inte finns i dessa förteckningar torde i indrivningssammanhang vara utan intresse. Utskottet kan därför inte finna att det av hänsyn till kronofogdemyndigheternas verksamhet finns tillräcklig anledning att överväga ett fritidsbåtsregister.

Inte heller kan utskottet finna det motiverat att ett båtregister skall införas för att möjliggöra obligatorisk ansvarsförsäkring. Enligt utskottets mening är det självfallet angeläget att den som skadas vid en sjöolycka kan få fullgod ersättning. Det är därför viktigt att båtägarna tecknar ansvarsförsäkring. Båtägarna torde också i betydande utsträckning ha någon form av ansvarsförsäkring. I det försäkringsskydd som försäkringsbolagen erbjuder för fritidsbåtar ingår nämligen en sådan försäkring ofta som ett moment. Enligt utskottets mening torde när det gäller de båtar för vilka försäkringsbehovet är störst det inte finnas något behov av ett system med obligatorisk ansvarsförsäkring.

Utskottet vill vidare framhålla att den i propositionen föreslagna ordningen skulle – om den genomförs – innebära att fritidsbåtar kommer att registreras i tre olika register. Större fartyg som betraktas såsom skepp och alltså har en längd av minst 12 meter och en bredd av minst 4 meter skall även i fortsättningen registreras i skeppsregistret. Båtar som yrkesmässigt hyrs ut för fritidsändamål kommer att vara införda i registret för båtar i yrkesmässig sjötrafik. Andra fritidsbåtar med undantag för roddbåtar, små segelbåtar m. m. blir registrerade i fritidsbåtsregistret. En sådan ordning ter sig inte rationell och kan inte godtas.

Sammanfattningsvis anser lagutskottet att den föreslagna registreringen av fritidsbåtar utifrån de synpunkter lagutskottet har att beakta inte tillgodoser något behov utan snarast innebär ökat krångel och omotiverad byråkratisering för båtlivet. Som framhålls i skrivelsen från Sjösportens samarbetsdelegation kan syftet med registrering av fritidsbåtar tillgodoses på annat och lämpligare sätt än genom förslaget i propositionen. Lagutskottet förordar därför att propositionen avslås och att kulturutskottet således tillstyrker bifall till motionerna Kr115, Kr116 i denna del och Kr411. Motionerna Kr117 och L613 bör i enlighet med vad utskottet anfört inte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1
Propositionen 1
Motioner 1
Ärendets beredning 2
Utskottet 2
Reservation (m, fp) 7
Bilagor
1. I propositionen framlagda förslag till:
   1. lag om fritidsbåtsregister 10
   2. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) 13
   3. lag om ändring i lagen (1979:377) om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m. 14
   4. lag om ändring i lagen (1986:371) om flyttning av fartyg i allmän hamn 16
2. Lagutskottets yttrande LU 1986/87:6 y 17